

Avdelningen för särskilda utredningar

Årsrapport 2024

Innehåll

1	Avdelningschefens förord	4
	SU 10 år	6
2	Sammanfattning	8
3	Avdelningen för särskilda utredningar	10
	3.1 Uppdrag och ansvar	10
	3.2 Oberoende och kvalitet	10
	3.3 Reglering	12
	3.4 Insyn	12
	3.5 Organisation och personal	12
	3.6 Fokusområden	12
	Exempel på domar 2024	16
4	Avdelningens verksamhetsområden	22
	4.1 Brottsutredning	22
	4.2 Underrättelse	22
	4.3 Spaning och ingripande	22
	4.4 Bildanalys	25
	4.5 Avdelningskansli	25
	4.6 Överlämning av information till övriga Polismyndigheten	25
5	Verksamhetsåret 2024	26
	5.1 Inriktning	26
	5.2 Behålla och stärka kompetensen	26
	5.3 Ökad förmåga att upptäcka och utreda brott	26
	5.4 Kommunikation	28
	5.5 Stärka det internationella samarbetet	29
	5.6 Digitalisering	32
	5.7 Helheten före delarna	32
6	Resultatredovisning	34
	6.1 Inkomna ärenden	34
	6.2 Brottskategorier	36
	6.3 Ärendeflöde och resultatmått	37
	6.4 Underrättelser	37
	6.5 Budget och ekonomi	37
	English summary	38

Avdelningschefens förord

År 2024 markerar ett betydelsefullt jubileum då tio år har passerat sedan SU inrättades. Under detta decennium har antalet ärenden till SU ökat och mängden digitalt material i form av bild-, ljud- och filmmaterial har växt. Den ökande ärendeströmningen och den växande mängden digitalt material har inneburit utmaningar. Genom att implementera nya arbetssätt och stärka vår förmåga, bland annat genom att inrätta en spanings- och ingripandeenhet, en underrättelseenhet och en bildanalysenhet, har vi stärkt vår kapacitet att möta dessa utmaningar.

Korruption, insiderverksamhet och infiltration inom bland annat polisen är ett prioriterat område för SU. I vissa fall handlar det om individer som medvetet placerats i en organisation för att tjäna externa intressen. Det kan till exempel handla om den organiserade brottsligheten eller främmande makt som söker tillgång till känsliga uppgifter eller försöker påverka beslut på olika nivåer. I andra fall rör det sig om insiders som drivs av ideologiska, ekonomiska eller andra personliga motiv. Att polisen utsätts för denna typ av påverkan är naturligtvis mycket allvarligt, då det kan leda till att allmänhetens förtroende för polisen minskar och att pågående utredningar komprometteras. Genom ständiga förbättringar av våra metoder och arbetssätt har vi mött komplexa och växande utmaningar inom områden som nyss nämnda insiderverksamhet och annan brottslighet.

SU:s arbete har alltid haft en grund i samarbete, såväl nationellt som internationellt. Under de tio år SU har funnits har avdelningen utvecklats till en allt viktigare aktör i det brottsbekämpande arbetet i Sverige och i Europa. Det internationella samarbetet är betydelsefullt, särskilt med de myndigheter som har motsvarande uppdrag som SU i andra europeiska länder. Genom att dela erfarenheter, metoder och analyser kan vi tillsammans identifiera gemensamma trender och utveckla effektiva motstrategier. Dessa samarbeten har gett oss möjlighet att bygga strukturer och processer som bidrar till högre effektivitet och kvalitet.

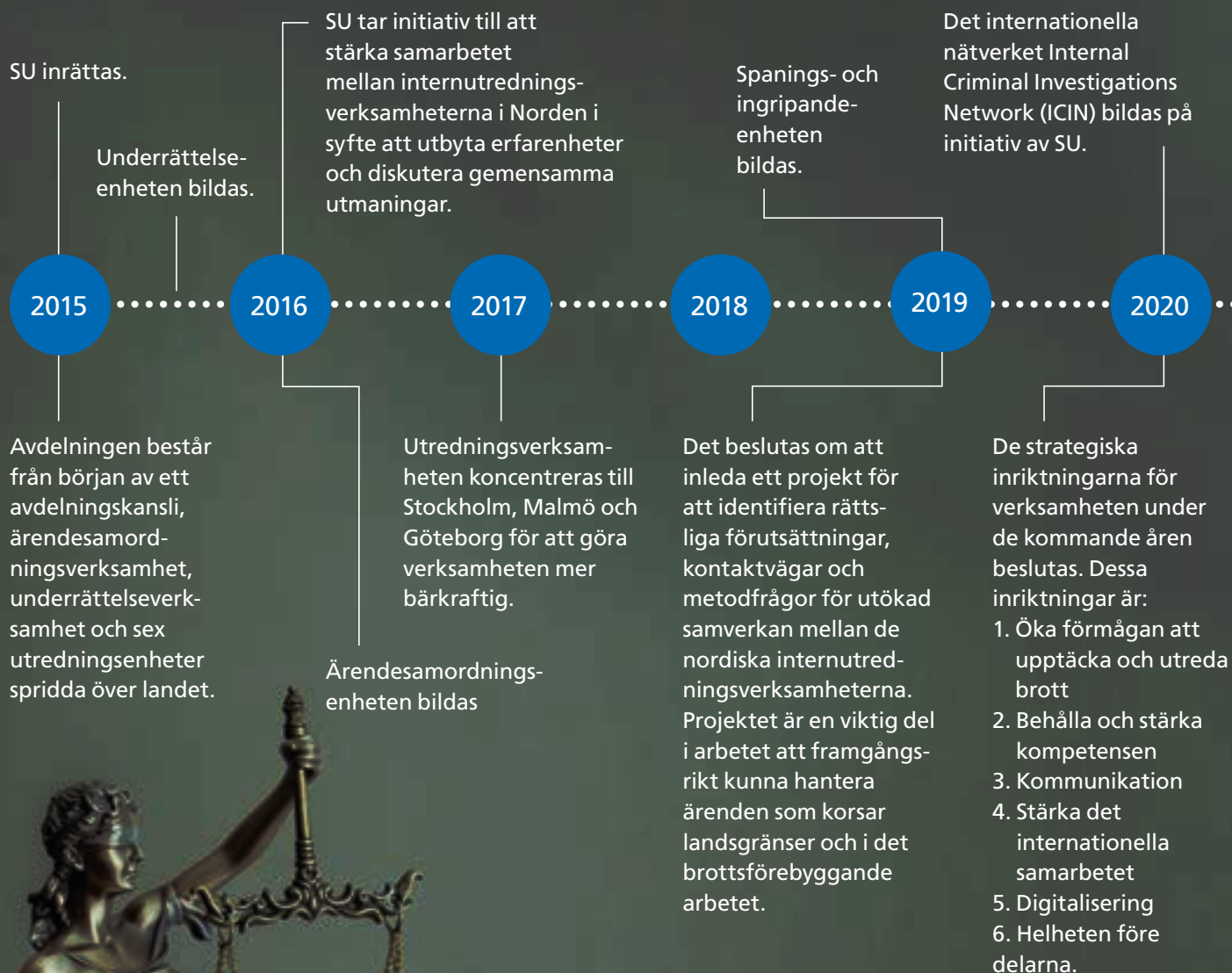
Genom ett kontinuerligt lärande och innovation skyddar vi vårt samhälle mot dagens hot och bygger en struktur som står emot framtidens utmaningar.

Jan Carlsson
Tf. avdelningschef

SU 10 år

Fokusområdena ingripande- verksamhet, dataintrång, brott i arrest och narkotikabrott fastställs.

2021

LINUS (ett arbetssätt som innebär färre överlämningar i syfte att öka kvalitet och effektivitet inom utredningsverksamheten och minska genomströmningstiderna) införs.

Fördjupnings- områden inom avdelningen införs.

Bildanalys- enheten bildas.

2022

Utrednings- enhet Uppsala bildas.

SU inleder ett arbete som syftar till att stärka avdelningens förmåga att bekämpa korruption, insiderverksamhet och infiltration.

2023

Avsiktsförklaring mellan internutredningsverksamheterna i de nordiska länderna att främja och underlätta samarbetet ytterligare undertecknas.

2024

Vilka satsningar tycker du har varit viktiga för SU:s utveckling?

– Något som har betytt mycket för mitt arbete har varit inrättandet och utvecklingen av ärendesamordningsenheten som avlastade oss på utredningsenheterna betydligt och har gjort att vi har mer tid att utreda de brott som är mer omfattande. En annan sak är att vi numera har tillgång till både analytiker och personal på bildanalysenheten. Deras arbete är ovärderligt. Att SU lyckades få igenom att vi numera har grovt brott mot tystnadsplikt känns även det viktigt.

Varför är SU:s verksamhet viktig?

– SU:s verksamhet är viktig, inte minst för att se till att allmänheten och även de som utreds vid SU känner att utredningarna görs på ett objektiva och respektfullt sätt.

Vad är det bästa med att arbeta på SU?

– Det bästa med att arbeta på SU är bredden på de brott som vi utreder, vilket innebär att jag kan få ärenden där jag ibland måste sätta mig in i för mig helt främmande lagstiftning. Det är intressant och utvecklande.

Eva Jakobsson, utredare

Avdelningen för särskilda utredningar (SU) är en oberoende avdelning inom Polismyndigheten, avskild från övrig polisverksamhet. SU har till uppgift att förebygga, förhindra och upptäcka brottslig verksamhet samt utreda brott som begås av polisanställda, polisstudenter, åklagare, domare och vissa andra befattningshavare som främst är verksamma inom rättsväsendet.

SU:s oberoende tar sig bland annat uttryck i att det är regeringen som utser avdelningschef och som fastställer de ekonomiska ramarna för avdelningen. Det är åklagare vid Särskilda åklagarkammaren (SÅK) som är förundersökningsledare i SU:s ärenden. Ärendena behandlas i ett eget kriminaldiarium utan insyn från övriga Polismyndigheten. Därmed kan utredningarna bedrivas med hög rättssäkerhet och integritet.

SU har åtta enheter med verksamhet inom områdena utredning, spaning och ingripande, underrättelse, ärendesamordning och bildanalys, samt ett avdelningskansli. Utredningsenheterna har ett geografiskt uppdelat ansvar och är placerade i Stockholm, Göteborg, Malmö och Uppsala. De administrativa och operativa stödfunktionerna har ett nationellt ansvar men verkar från Stockholm. Resursmässigt hade avdelningen något färre anställda i slutet än i början av året men flera rekryteringar är pågående.

Avdelningen har sex strategiska inriktningar som lägger grunden för verksamhetens utveckling. SU:s ledord ”oberoende och kvalitet” ska genomsyra arbetet inom samtliga inriktningar.

DE STRATEGISKA INRIKTNINGARNA:

- Öka förmågan att upptäcka och utreda brott
- Behålla och stärka kompetensen
- Kommunikation
- Stärka det internationella samarbetet
- Digitalisering
- Helheten före delarna

Under 2024 har mål- och aktivitetsplaneringen särskilt fokuserat på att stärka samverkan mellan avdelningens olika verksamhetsgrenar och att utveckla den brottsutredande förmågan.

Varje utredningsenhet vid SU ansvarar särskilt för ett eller flera fördjupningsområden där enheten ska ha särskild kompetens för att hantera komplexa, omfattande och sällan förekommande ärenden. Detta ska bidra till att säkerställa hög kvalitet inom utredningsarbetet vid avdelningen och att oberoendet mot Polismyndigheten bibehålls. Varje enhet ansvarar för att omvärldsbevaka sitt område och kunskaperna som erhålls ska vidareförmedlas till övriga delar av SU.

Avdelningen har under året fortsatt arbetet med att införa en egen anmälningsmottagning, vilken planeras kunna driftsättas i början av 2025. Detta kommer att stärka både SU:s oberoende i förhållande till övriga Polismyndigheten och avdelningens brottsofferfokus.

Under året har verktyg införts för digital transkribering av förhör. Det innebär att inspelade förhör automatiskt omvandlas från ljudfil till utskrivet dokument och att endast mindre redigeringar och godkännande sedan krävs.

I Sverige finns inte några andra organisationer med motsvarande uppdrag som SU och avdelningen samarbetar därför med liknande verksamheter i andra länder. SU är idag en viktig aktör i det europeiska samarbetet mot korruption inom polisorganisationer. Djupare samarbete sker också med grannländerna i Norden, där kunskapsutbyte och erfarenhetsdelning på både strategisk och operativ nivå är centrala delar.

Under 2024 inkom närmare 8 000 ärenden till SU, vilket var en ökning med 20 procent jämfört med året innan. De senaste åren har antalet befattningshavare som omfattas av SU:s uppdrag ökat, främst p.g.a. personaltillväxten i Polismyndigheten. Mot bakgrund av det var det förväntat att anmälningarna till SU skulle öka under 2024 men inflödet blev oväntat stort och utgörs huvudsakligen av tjänstefelsanmälningar mot poliser. Sammanlagt finns

idag omkring 59 000 befattningshavare som omfattas av SU:s uppdrag. Totalt utgör anmälningar mot polisanställda cirka 89 procent av ärendeinflödet.

Tjänstefel är den vanligaste brottskategorin vid SU och utgör 63 procent av anmälningarna, följt av våldsbrott som är den näst vanligaste kategorin. Fördelningen över

de olika brottskategorierna är jämn över tid med små förändringar från år till år. Totalt inleddes förundersökning i cirka 15 procent av inkomna ärenden under 2024, vilket är en minskning jämfört med föregående år. Tre procent av SU:s ärenden redovisades till åklagare, vilka i de flesta fall leder till åtal. ■

Cirka **8000**
ärenden inkom till SU 2024.

Cirka **90%**
av brottsanmälningarna som kom
in till SU rör polisanställda eller
polisstudenter.

Cirka **59000**
befattningshavare omfattas av
SU:s uppdrag.

Avdelningen för särskilda utredningar

3.1 Uppdrag och ansvar

SU har till uppgift att utreda brottsanmälningar mot polisanställda och polisstudenter samt mot bland annat åklagare, domare inklusive nämndemän och riksdagsledamöter. SU utreder även brottsanmälningar mot andra myndighetsanställda som bedriver brottsutredande verksamhet. Avdelningen utreder både misstänkta brott begångna i tjänsten och under fritiden, men för några kategorier av befattningshavare är det endast misstänkta brott begångna i tjänsten som utreds av SU.

Befattningshavare

Brottsanmälan gällande någon av dessa befattningshavare utreds av SU:

- Polisanställda (inkl. Säkerhetspolisen)
- Vissa uppdragstagare vid Polismyndigheten
- Polisstudenter
- Anställda vid Åklagarmyndigheten
- Anställda vid Ekobrottsmyndigheten
- Domare
- Nämndemän
- Statsråd
- Anställda vid Riksdagens ombudsmän (JO)
- Anställda vid Justitiekanslern (JK)
- Riksdagsledamöter
- Svenska ledamöter i Europaparlamentet
- Riksdagens talmän
- Fullmäktiga i Riksbanken
- Ledamöter av Riksbankens direktion
- Ledamöter av Valprövningsnämnden
- Ledamöter av Riksdagens överklagandenämnd
- Ledamöter i riksdagsstyrelsen
- Riksrevisorerna
- Riksdagsdirektören
- Medlemmar av Kungafamiljen
- Anställda vid brottsutredande verksamhet inom Skatteverket, Tullverket, Kustbevakningen och Militärpolisen

Samtliga anmälningar som kommer in till eller upprättas vid SU överlämnas till åklagare vid SÅK för beslut om förundersökning ska inledas eller inte. Det är dessa åklagare som är förundersökningsledare i SU:s ärenden och som

bestämmer vilka utredningsåtgärder som ska genomföras och om en förundersökning ska leda till åtal eller läggas ned. I vissa fall är det i stället Riksåklagaren, Justitiekanslern eller Justitieombudsmannen som har den rollen.

Utöver ovan utreder SU också de ärenden där JK begär biträde från Polismyndigheten.

SU hanterar även underrättelseinformation avseende de befattningshavare som faller inom avdelningens ansvarsområde.

3.2 Oberoende och kvalitet

Medborgarna ska ha stort förtroende för de brottsutredningar och den övriga operativa verksamhet som SU bedriver. Viktiga förutsättningar för det är att verksamheten är oberoende i förhållande till övriga Polismyndigheten och bedrivs med hög kvalitet, effektivitet och integritet.

Utredningarna vid SU leds alltid av en åklagare, i de flesta fall vid SÅK, dvs. en instans utanför Polismyndigheten.

Utredningarna bedrivs av erfaren personal med bred kompetens inom olika brottsområden. De har inte någon koppling till den händelse som utreds eller till de personer som förekommer i utredningen. SU:s utredningsverksamhet har beredskap dygnet runt och kan därmed omedelbart utföra de utredningsåtgärder som åklagaren ger direktiv om.

SU har egen underrättelse- och spaningsverksamhet vilket gör att verksamheten även inom dessa områden är fristående från övriga Polismyndigheten.

Något som ytterligare förstärker SU:s oberoende och hindrar insyn i verksamheten är att avdelningen har ett eget kriminaldiarium. Ärenden som förs över från Polismyndighetens kriminaldiarium till SU blir åtkomstskyddade. Avdelningens it-system är avskilda från övriga Polismyndigheten genom bland annat brandväggar och egna plattformar. Däremot kan SU inhämta information från Polismyndighetens olika it-system, vilket är av stor betydelse för förmågan att kunna bedriva brottsutredningar effektivt. Att informationen kan inhämtas direkt ur it-systemen utan biträde från den övriga myndighe-

ten är också av stor vikt för att skydda utredningen och integriteten hos den enskilde.

Eftersom SU tilldelas medel av regeringen genom en egen anslagspost i regleringsbrevet kan Polismyndigheten inte påverka storleken på SU:s budget eller hur medlen används.

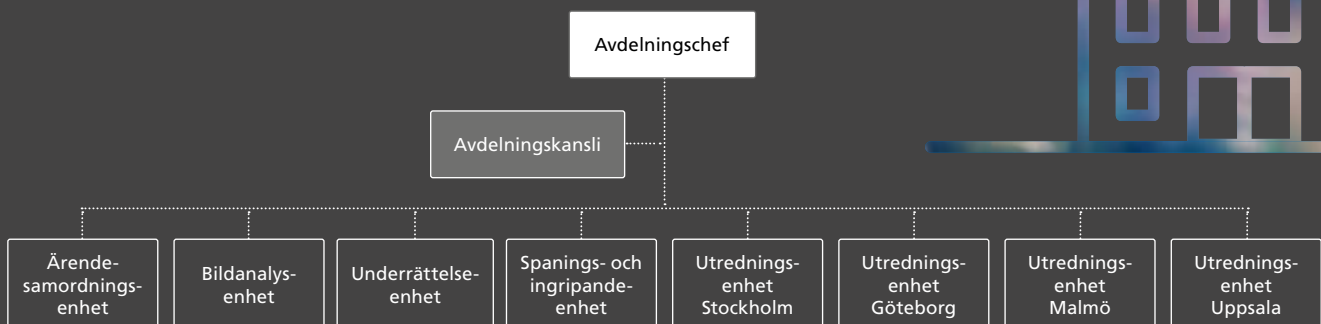
Verksamhetens lokaler är fysiskt avskilda från övriga Polismyndigheten för att förstärka verksamhetens oberoende.

SU:s inrättande

SU är inrättad av riksdagen enligt 2 b § polislagen (1984:387). Verksamheten vid SU hålls avskild från övrig polisverksamhet och avdelningschefen för SU tillsätts av regeringen (31 och 39 §§ förordningen (2022:1718) med instruktion för Polismyndigheten).

I Polismyndighetens arbetsordning finns bestämmelser om att SU ska vara fristående från övrig verksamhet inom Polismyndigheten och samtidigt ha befogenhet att begära resurser från övriga myndigheten (2 kap. 21 § och 3 kap. 44 § Polismyndighetens arbetsordning, PM 2024:5).

Organisation

” För att öka den demokratiska och parlamentariska kontrollen finns ett särskilt insynsråd där jag som riksdagsledamot ingår.

Torsten Elofsson, riksdagsledamot

3.3 Reglering

Organisatoriskt är SU en del av Polismyndigheten, men verksamheten hålls avskild från övrig polisverksamhet. SU tilldelas medel enligt en särskild anslagspost i regleringsbrevet och SU:s verksamhet och resultat redovisas till regeringen genom SU:s årsrapport. Avdelningens chef tillsätts av regeringen. Bestämmelser om SU:s verksamhet och vilka personkategorier som omfattas av SU:s ansvarsområde finns i förordningen (2014:1106) om handläggning av ärenden om brott av anställda inom polisen och vissa andra befattningshavare (SuF). Förordningen ger också Polismyndighetens insynsråd och regionpolisråd rätt till information om SU:s ärenden som rör bland annat polisanställda.

SuF reglerar också att SU ska underrätta Polismyndigheten och Säkerhetspolisen om inkomna och avslutade brottsärenden samt omständigheter som kan vara av betydelse för anställningen när det berör någon av deras medarbetare. Detta görs bland annat för att arbetsrättsliga eller andra åtgärder ska kunna vidtas även om anmälan inte leder till någon straffrättslig påföljd. Ageranden som anmäls till SU men inte bedöms vara brottsliga kan ändå vara felaktiga och därför ska myndigheterna underrättas om dem.

Bestämmelser om SU:s verksamhet finns också i Åklagarmyndighetens föreskrifter och allmänna råd om var ärenden om brott av vissa befattningshavare ska handläggas (ÅFS 2014:16) samt i Polismyndighetens arbetsordning (PM 2024:5).

3.4 Insyn

Vid Polismyndigheten finns ett insynsråd som särskilt ska följa den verksamhet som bedrivs vid SU och som informeras om utredningar som rör polisanställda, vissa uppdragsstagare och polisstudenter. Utöver insynsrådet finns regionpolisråd i varje polisregion, med motsvarande uppgift som insynsrådet, men på regional nivå.

I såväl insynsrådet som i regionpolisråden finns utskott som har till uppgift att ha särskild insyn i SU:s verksamhet och ärenden. Avdelningschefen och cheferna för utredningsenheterna träffar tillsammans med medarbetare rådets utskott regelbundet för att ge dem den information

som utskottet behöver för sin insyn.

Insynsrådets och regionpolisrådets insyn i SU:s verksamhet är en viktig del av den demokratiska kontrollen och bidrar till att stärka rättssäkerheten och allmänhetens förtroende för polisen.

3.5 Organisation och personal

SU består av åtta enheter och ett avdelningskansli. Utredande verksamhet bedrivs vid ärendesamordningsenheten och de fyra utredningsenheterna som är placerade i Stockholm, Göteborg, Malmö och i Uppsala.

Underrättelseenheten, ärendesamordningsenheten, spanings- och ingripandeenheten, bildanalysenheten samt avdelningskansliet är placerade i Stockholm.

Alla anmälningar hanteras i ett första skede vid ärendesamordningsenheten, som också fördelar ut ärenden för vidare utredning till de fyra utredningsenheterna. SU:s utredare reser över hela landet för att hålla förhör och vidta andra utredningsåtgärder. Även spanings- och ingripandeenheten samt underrättelseenheten har ett nationellt uppdrag och verkar geografiskt över hela landet.

För att möta SU:s uppdrag effektivt har varje medarbetare en nyckelroll för ett framgångsrikt resultat och utvärdering sker löpande av vilka kompetenser som krävs inom organisationen. Resursmässigt hade avdelningen något färre anställda i slutet än i början av året men tappet är tillfälligt och kommer att fyllas genom rekryteringar.

3.6 Fokusområden

Några särskilda brottsområden utgör fokusområden för SU och utvecklingen inom de områdena följs extra noga av utskotten vid insyns- och regionpolisråd. Under 2024 har fokusområdena varit dataintrång och brott mot tystnadsplikt, brott i arrest samt narkotikabrott.

” SU fyller en viktig funktion i svenskt rättsväsende. Att vara polis är ett krävande, svårt och komplext arbete. Att det finns en oberoende instans som utreder misstankar om brott som poliser misstänks för är fundamentalt för att upprätthålla förtroendet för rättsväsendet. Att utöva medborgarnas insyn i avdelningens verksamhet är både ansvarsfullt och viktigt.”

Rasmus Ling, riksdagsledamot

Geografiska ansvarsområden

3.6.1 Dataintrång

I takt med digitaliseringens framsteg har Polismyndigheten utvecklat it-system och plattformar för att stärka den operativa förmågan. Detta har gjort information mer lättillgänglig för medarbetare och möjliggjort för poliser att snabbt genomföra slagningar och påbörja utredningar direkt på plats när en händelse inträffar. Den ökade tillgången till information ställer dock höga krav på användarna att hantera den korrekt, samtidigt som risken för otillåten användning av tekniken ökar.

När dataintrång sker i kombination med brott mot tystnadsplikt blir utredningarna ofta komplexa, med möjliga inslag av korruption eller infiltration. Sedan det nya brottet grovt brott mot tystnadsplikt infördes under 2023 har polisens möjligheter att använda tvångsmedel utvidgats, vilket har stärkt förutsättningarna för att utreda denna typ av brott.

En civil utredare dömdes för dataintrång, grovt tjänstefel och ringa stöld

En civil utredare åtalades för att olovligen ha tagit fyra förpackningar med blåbär till ett värde om 249 kronor på ICA. Hon åtalades även för att ha gjort slagningar i polisens it-system Durtvå utan att slagningarna varit nödvändiga för att genomföra en viss arbetsuppgift. Vidare åtalades hon för att i åklagarens namn ha registrerat att förundersökningen var nedlagd. Kvinnan hade dessförinnan kontaktat åklagaren gällande ärendet om ringa stöld och påstått att ärendet behövde kompletteras och därvid hade hon förmått åklagaren att besluta att ärendet skulle åter till polisen.

Tingsrätten konstaterade att åtalet om ringa stöld var styrkt. Vidare konstaterade domstolen att det måste ha stått klart för kvinnan, som hade arbetat många år inom polisen, att hon inte hade rätt att i it-systemet söka efter ett ärende som gällde henne själv. Mot den bakgrunden dömdes hon även för dataintrång. Därefter konstaterade domstolen att åtalet om tjänstefel var styrkt då det måste ha stått klart för kvinnan att hon inte kunde fatta beslut i egen sak. Tjänstefelet ansågs som grovt eftersom kvinnan uppsåtligt hade missbrukat de befogenheter som hennes tjänsteställning hade gett henne och eftersom hennes handlande hade varit ägnat att skada allmänhetens tilltro till Polismyndigheten.

Påföljden bestämdes till villkorlig dom. Vid påföljdsbestämningen beaktades att hon enligt personalansvarsnämndens yttrande skulle komma att förlora sin anställning.

3.6.2 Arrest

Polismyndigheten är skyldig att anmäla till SU när någon har avlidit eller blivit allvarligt skadad under vistelse i en polisarrest, oberoende av hur skadan uppkommit. Det gäller även om personen har skadat sig själv, vilket kan vara ett resultat av att polisen har brustit i tillsynen av den intagne.

I samtliga ärenden vidtas utredningsåtgärder för att klargöra händelseförloppet, ofta med stöd av film- och bildmaterial eller annan dokumentation. Detta ligger sedan till grund för åklagarens beslut om förundersökning ska inledas eller inte. Under 2024 har 106 anmälningar inkommit till SU gällande allvarligare incidenter i arrest, vilket är en minskning jämfört med året innan. Det rör personskador, stölder och vid ett tillfälle också ett dödsfall. Ärendeflödet följs upp löpande vid SU och analys sker när antalet anmälningar ökar i någon del av polisorganisationen eller om andra avvikelser uppstår.

Det är angeläget att arrestrelaterade ärenden uppmärksammas och att det finns en transparens för de folkvalda i ärenden som rör incidenter kring frihetsberövade. SU medverkar också till Polismyndighetens rapportering till FN:s tortyrkommitté, CAT, genom att dela information om statistik från avdelningens utredningar gällande brott som skett i arrester.

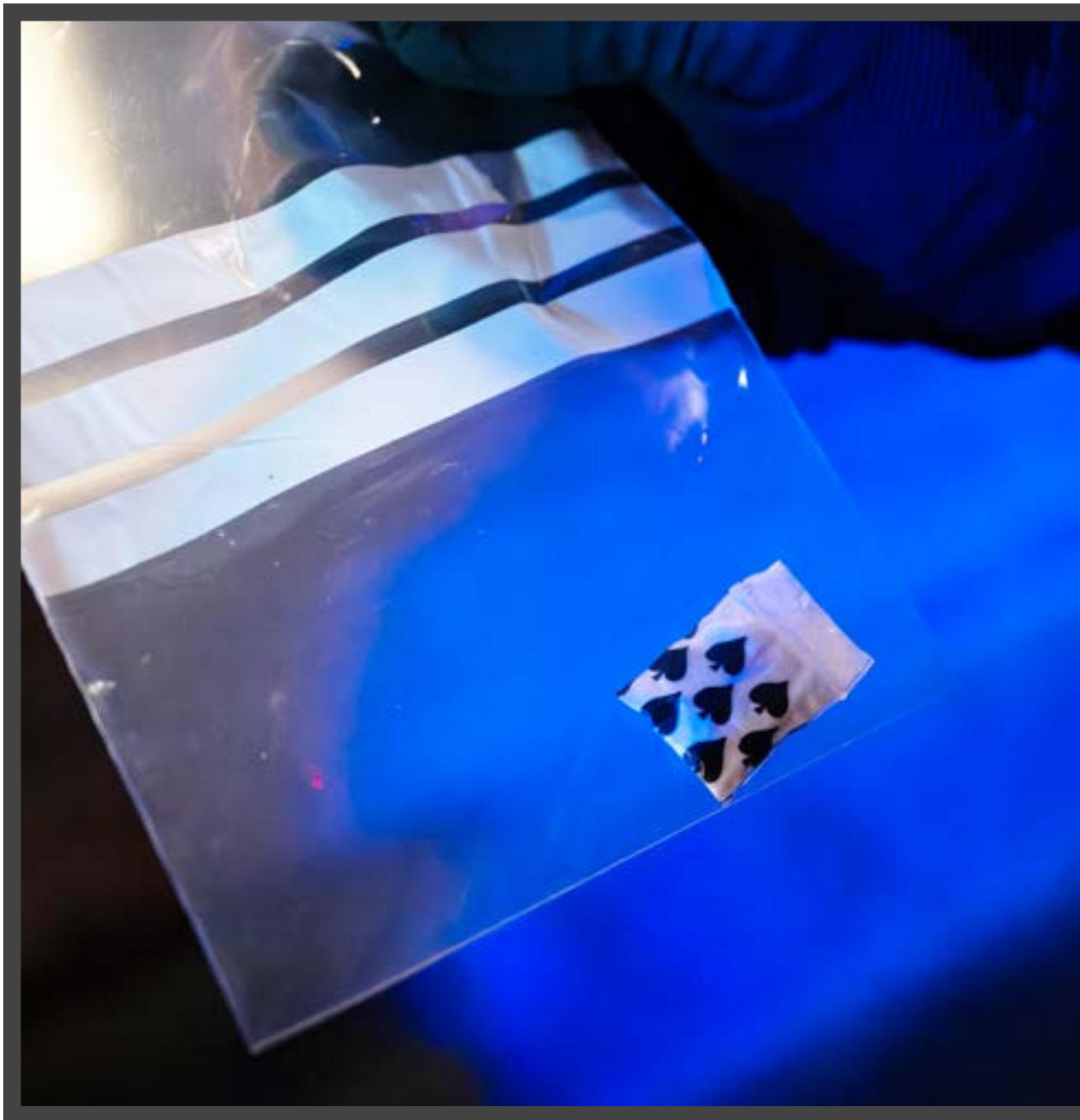
3.6.3 Narkotika

Samhället ställer höga krav på polisens uppträdande. Polisen ska inge högt förtroende, visa behärskning och agera så hänsynsfullt som möjligt för att på så sätt skapa en tilltro till rättssamhället. Poliser har rätt att bära vapen, bruka våld, bryta mot trafikregler och kan i yrkesutövningen utsättas för situationer med risker för både sitt eget och andras liv och hälsa. Därför är det särskilt allvarligt när poliser är påverkade av narkotika eller andra preparat.

SU mottar årligen mellan 30 och 40 anmälningar kopplade till narkotikabrottslighet.

Typiskt för narkotikaärenden som inkom till SU under 2024 är misstanke om eget bruk av narkotika och att det är vanligare än tidigare med narkotikabrott kopplat till beställda försändelser, dvs. att narkotiska preparat beställs per post. SU har i sin brottsbekämpande verksamhet även identifierat fall av olämpliga relationer mellan polisanställda och personer kopplade till den organiserade brottsligheten.

SU har under 2024 arbetat med narkotikabrott som ett fördjupningsområde för att säkerställa kompetensen kring den brottstypen. Det fortsatta arbetet med att upprätthålla den fördjupade kompetensen är viktigt för att säkerställa att SU även framöver har förmågan att utreda komplicerade narkotikaärenden.

Polis dömdes för ringa narkotikabrott

En polis åtalades för att olovligen ha brukat kokain. Tingsrätten konstaterade att åtalet var styrkt och dömde mannen för ringa narkotikabrott. Påföljden bestämdes till 30 dagsböter om 320 kronor, totalt 9 600 kronor. Av personalansvarsnämndens yttrande framgick att han inte skulle komma att skiljas från sin anställning i händelse av en fällande dom. ■

Exempel på domar 2024

Passhandläggare dömdes för brott mot tystnadsplikt

En passhandläggare åtalades för att ha röjt en uppgift ur en förundersökning, vilken han var skyldig att hemlighålla. Detta skedde genom att han tog kontakt med en av de personer som han trodde var misstänkt för att höra om denna person var inblandad.

Tingsrätten konstaterade att även om frågorna var allmänt hållna har de avsett platsen där brottet antogs ha ägt rum och ställts till en person som kunde vara inblandad. Frågorna ansågs därmed ha rört uppgifter som var belagda med förundersökningssekretess.

Vidare konstaterade tingsrätten att passhandläggaren varit skyldig att hemlighålla uppgifterna och att det var styrkt att mannen vid telefonsamtalet hade röjt uppgifter som omfattades av förundersökningssekretess och att han i vart fall hade haft likgiltighetsuppsåt för att uppgifterna röjdes. Den omständigheten att han vid samtalet inte direkt hade uppgett vilken brottsmisstanke det varit fråga om och att han inte hade arbetat i polisens brottsutredande och brottsbekämpande verksamhet förändrade inte bedömningen.

Mannen dömdes för brott mot tystnadsplikt till 30 dagsböter om 200 kronor, totalt 6 000 kronor. På grund av händelsen avslutades mannens anställning.

Polis dömdes för två fall av sexuellt ofredande

En polis åtalades för att ha blottat sig för två butiksbiträden i olika butiker i ett köpcentrum.

Tingsrätten konstaterade att gärningen var styrkt och dömde mannen för sexuellt ofredande. Påföljden bestämdes till 80 dagsböter om 350 kronor, totalt 28 000 kronor. Hänsyn togs till personalansvarsnämndens yttrande om att han skulle komma att skiljas från sin anställning vid händelse av en fällande dom.

Polisstudent dömdes för misshandel och tre fall av sexuellt ofredande

En polisstudent åtalades för att vid två tillfällen ha ofredat en kvinna sexuellt genom att ta på hennes rumpa och för att vid ett tillfälle ha ofredat en annan kvinna sexuellt genom att ta på hennes rumpa. Han åtalades även för att ha tilldelat en tredje kvinna ett slag med öppen hand mot dennas ansikte, med smärta och rodnad som följd.

Tingsrätten konstaterade att åtalet var styrkt och dömde honom för tre fall av sexuellt ofredande och ett fall av misshandel. Påföljden bestämdes till villkorlig dom. Hänsyn togs till Polismyndighetens yttrande om att polisstudenten skulle komma att avskiljas från polisprogrammet om han dömdes för sexuellt ofredande och/eller misshandel.

Poliser dömdes till fängelse för brott mot tystnadsplikt, grovt tjänstefel och tjänstefel

En polis åtalades för grovt tjänstefel genom att bland annat ha påverkat en person till att infiltrera ett kriminellt nätverk och ge information om brottslig aktivitet trots att det fanns en hotbild mot personen innebärande risk för dennes liv och hälsa. Han åtalades även för brott mot tystnadsplikt genom att ha spelat upp en ljudfil i en förundersökning för en person som inte hade rätt att ta del av den.

Den andra polisen åtalades också för brott mot tystnadsplikt då han hade skickat ett sms med foto av en person till en person som inte var anställd inom Polismyndigheten. Poliserna åtalades även för grovt narkotikabrott och i andra hand för grovt tjänstefel och i tredje hand för tjänstefel då de olovligen hade mottagit, transporterat, förpackat och förvarat narkotika. En av poliserna åtalades även för ringa narkotikabrott.

Tingsrätten dömde den ena polisen för två fall av grovt tjänstefel, tjänstefel och brott mot tystnadsplikt. Som försvärande omständigheter beaktade tingsrätten att polisen hade påverkat en mycket ung person att återgå till ett kriminellt nätverk och därmed hade riskerat att denne utsattes för stor fara. Avseende narkotikan beaktade tingsrätten att det hade rört sig om en större mängd och att narkotikan hade förvarats i en privatbostad under en längre tid.

Påföljden bestämdes till fängelse i två år. Av personalansvarsnämndens yttrande framgick att han skulle komma att förlora sin anställning som polis ifall han fälldes för brott, vilket beaktades vid straffmätningen. Den andra polisen dömdes för grovt tjänstefel, tjänstefel och brott mot tystnadsplikt. Även i detta fall beaktade tingsrätten som en försvärande omständighet att det hade rört sig om en större mängd narkotika och att den hade förvarats i en privatbostad under en längre tid.

Påföljden bestämdes till fängelse i ett år och sex månader. Vid påföljdsbestämningen beaktades dels att polisen skulle komma att förlora sin anställning, dels att han i viss utsträckning hade medverkat till utredningen av brottsligheten.

Nämndeman dömdes för fyra fall av ringa stöld

En nämndeman åtalades för att vid fyra olika tillfällen olovligen ha tagit toalettpapper från en domstol till ett sammanlagt värde av 168,15 kronor, vilket medfört skada för domstolen.

Tingsrätten konstaterade att nämndemannen utövat ett förtroendeuppdrag och därför hade haft tillträde till tingsrättens inre utrymmen.

Tingsrätten konstaterade vidare att gärningarna mot bakgrund av det mycket ringa värdet på toalettpappret, trots sammanhanget och omständigheterna vid gärningarna, skulle rubriceras som ringa stöld. Tingsrätten slog fast att åtalet var styrkt och påföljden bestämdes till 100 dagsböter om 250 kronor, totalt 25 000 kronor.

Polisstudent dömdes för barnpornografibrott

En polisstudent åtalades för att ha framställt och innehaft 20 barnpornografiska bilder samt för att ha innehaft en film som bedömdes som särskilt hänsynslöst övergreppsmaterial.

Tingsrätten konstaterade att åtalet var styrkt och dömde polisstudenten för barnpornografibrott. Påföljden bestämdes till villkorlig dom. Hänsyn togs till Polismyndighetens yttrande om att polisstudenten skulle komma att skiljas från sina studier vid polisprogrammet om han dömdes i enlighet med åtalet.

Domare dömdes för brott mot lagen om förbud beträffande knivar och andra farliga föremål

En domare åtalades för att uppsåtligen ha haft kniv (ett multiverktyg med knivblad på ca 7 cm) på allmän plats trots att det inte var befogat.

Domaren erkände brottet. Genom erkännandet och utredningen i övrigt fann tingsrätten det bevisat att han hade begått gärningen.

Påföljden bestämdes till 50 dagsböter om 740 kronor, totalt 37 000 kronor.

Tjänstefel när chefsåklagare deltog vid tillsättning av ex-partner

När det skulle tillsättas en ny kansliåklagare på åklagarkammaren deltog bland annat en chefsåklagare, som tidigare haft en kärleksrelation och fortfarande hade en privat relation med den tilltänkta kandidaten. Tingsrätten friade från tjänstefel men hovrätten fällde.

Hovrätten ansåg det klarlagt att chefsåklagaren hade haft kännedom om sin relation med kandidaten och deras kontakter samt att han hade känt till regelverket kring tjänstetillsättningar och jäv. Det måste därmed ha stått klart för honom att han var jävig och att han åsidosatte vad som gällde för uppgiften. Genom att göra det åsidosatte han en central regel för Åklagarmyndighetens och övriga rättsväsendets legitimitet och riskerade att skada allmänhetens förtroende för att anställningar inom rättsväsendet tillsätts på sakliga grunder, även om han enbart var en av tio ledamöter som deltog i handläggningen. Dessutom hade det enligt hovrätten varit fråga om ett medvetet åsidosättande av regelverket.

Eftersom chefsåklagaren enkelt och invändningsfritt hade kunnat avstå från att delta i handläggningen var tjänstefelet inte att anse som ringa. Påföljden bestämdes till 60 dagsböter.

Polis dömdes för grovt tjänstefel

En polis åtalades för att ha underlåtit att rapportera ett grovt narkotikabrott, vilket fick till följd att förundersökning inte inleddes, inga utredningsåtgärder vidtogs och inga bevis och beslag säkrades. Han åtalades även för att ha tillhandhållit en person utanför myndigheten en skyddsväst som tillhörde Polismyndigheten samt för att ha lämnat sekretessbelagda uppgifter om ett ärende till sin fru. Vidare åtalades en civilanställd för grovt tjänstefel genom att ha uppmanat en person att radera viss information.

I januari 2024 tog en man emot 150 kg cannabis och förvarade det i sitt garage. Delar av partiet transporterades sedan vidare. Misstänkt för grovt narkotikabrott berättade mannen att han hade agerat på polisens uppdrag och löpande informerat en spaningsledare om alla sina åtgärder med narkotikan. Spaningsledaren bekräftade att mannen hade lämnat information om narkotikahantering i syfte att komma ifrån sitt kriminella sammanhang genom att sätta dit toppar inom narkotikahanteringen.

Spaningsledaren dömdes i tingsrätten för tjänstefel, för att av oaksamhet inte ha rapporterat om narkotikabrottsligheten. Hovrätten fann att mot bakgrund av en omfattande chattkonversation mellan mannen och spaningsledaren måste spaningsledaren ha förstått att mannen var inblandad i narkotikahanteringen. Eftersom spaningsledaren inte hade rapporterat detta utan i stället hade fortsatt kontakten ansåg hovrätten att han hade gjort sig skyldig till uppsåtligt tjänstefel, dessutom grovt sådant eftersom det hade medfört att stora mängder narkotika inte hade kunnat tas i beslag.

Påföljden för spaningsledaren bestämdes till villkorlig dom och 100 dagsböter om 600 kronor, totalt 60 000 kronor. Hovrätten beaktade då att han riskerade att förlora tjänsten som en följd av brottet. Den civilanställda frikändes från ansvar då brott inte gick att styrka.

Polisanställd dömdes för stöld

En polisanställd åtalades för att olovligen ha tagit sju kuddar och fem fodral till ett sammanlagt värde om 2 860 kronor på IKEA.

Kvinnan erkände gärningen och åtalet konstaterades vara styrkt. Tingsrätten dömde henne för stöld till villkorlig dom.

Med beaktande av personalansvarsnämndens yttrande att kvinnan skulle komma att skiljas från sin anställning vid en fällande dom bestämde tingsrätten att den villkorliga domen inte skulle förenas med dagsböter.

Passhandläggare dömdes till fängelse för dataintrång (i två fall), grov urkundsförfalskning (i sju fall) och osant intygande, grovt brott (i två fall)

En passhandläggare åtalades för att vid en passexpedition ha framställt sju falska arkunder i form av passhandlingar. Alternativt påstods hon vid myndighetsutövning vid handläggning och färdigbehandling i systemet RES beträffande sju passansökningsflöden uppsåtligen ha åsidosatt vad som gällt för uppgiften. Hon åtalades även för att ha lämnat osanna uppgifter om två av passen, bland annat att ett pass kasserats trots att så inte var fallet. Kvinnan åtalades även för att ha gjort olovliga slagningar i polisens it-system.

Tingsrätten konstaterade att framställningen av de sju falska passen hade inneburit fara i bevishänseende och dömdes därför kvinnan för grov urkundsförfalskning (i 7 fall). Tingsrätten konstaterade vidare att hon hade lämnat osanna uppgifter och att handlandet hade inneburit ett missbruk av tjänstställningen och att fara i bevishänseende hade förelegat. Därför dömdes hon också för osant intygande, grovt brott. Även åtalet om dataintrång konstaterades vara styrkt.

Påföljden bestämdes till fängelse i två år och tre månader. Hon hade avslutat sin anställning vid Polismyndigheten på egen begäran.

Tullinspektör frikändes från tjänstefel

En tullinspektör åtalades för att ha hanterat ett beslag, som bestod av kontanter till ett sammanlagt värde om cirka 207 000 kronor, på ett felaktigt sätt. Bland annat hade hon tagit emot kontanterna ensam, inte räknat kontanterna och inte transporterat kontanterna på ett säkert sätt. Till följd härav hade beslaget felaktigt destruerats genom bränning.

Tingsrätten konstaterade att det kunde röra sig om tjänstefel gällande punkterna om transport och att hon inte räknat kontanterna. Vid den fortsatta bedömningen tog tingsrätten hänsyn till att tullinspektören inte hade utfört arbetsuppgifterna inom ramen för sina ordinarie arbetsuppgifter utan haft en tillfällig praktik.

Tingsrätten beaktade även att det var fråga om ett beslag som hade överförts från en myndighet till en annan, vilket hade medfört att regelverket inte kunde anses vara entydigt. Även om kvinnans handlande ansågs oaktsamt bedömdes gärningen som ringa. Åtalet ogillades därför.

Polisanställd dömdes för två fall av bokföringsbrott

En administratör i Polismyndigheten åtalades för att tillsammans med annan ha bedrivit näringsverksamhet i form av köp och försäljning av bitcoin och i samband med det åsidosatt bokföringsskyldigheten genom att underlåta att bokföra affärshändelser och upprätta eller bevara underlag för varje affärshändelse.

Tingsrätten dömdes henne för bokföringsbrott som begåtts av oaktsamhet i två fall. Påföljden bestämdes till villkorlig dom och 40 dagsböter om 280 kronor, totalt 11 200 kr.

Polis dömdes till fängelse för grovt bidragsbrott (i 46 fall)

En polis åtalades för grovt bedrägeri genom att i sin anställning som personlig assistent för sin far tillsammans och i samråd med andra närstående personer genom vilseledande ha förmått kommunen och

Försäkringskassan att felaktigt betala ut lön/assistansersättning med i vart fall sammanlagt 6 034 685 kr, varav 1 015 641,40 kr enbart till mannen. Förfarandet innebar vinning för honom och andra samt skada för kommunen och Försäkringskassan. Alternativt yrkades ansvar för grovt bidragsbrott med åberopande av att fara orsakats för att en ekonomisk förmån (assistansersättning) felaktigt betalats ut.

Tingsrätten konstaterade att det var styrkt att mannen gjort sig skyldig till uppsåtligt bidragsbrott i 46 fall. Vidare konstaterade tingsrätten att det var styrkt att de åtalade assistenterna hade agerat tillsammans och i samförstånd i enlighet med en gemensam brottsplan. Vad gällde rubriceringen konstaterade tingsrätten att brottsligheten utövats systematiskt i stor omfattning och under lång tid. Brottsligheten ansågs även ha varit systemhotande och det hade rört sig om mycket betydande belopp. Vart och ett av brotten var därför att bedöma som grovt bidragsbrott.

Påföljden bestämdes till fängelse i två år och tre månader. Att mannen skulle förlora sitt arbete som polis vid en fällande dom verkade i lindrande riktning vid påföljdsbestämningen. Dessutom ålades mannen att betala skadestånd om 5 067 771 kronor till Försäkringskassan.

Polis dömdes för misshandel, tjänstefel och osant intygande (grovt brott)

En polis åtalades för att ha misshandlat en person genom att bland annat dunka dennes huvud i asfalten och för tjänstefel, eftersom han hade belagt personen med handfängsel trots att laga förutsättningar för detta saknades. Polisen åtalades även för osant intygande, grovt brott, genom att ha angett felaktiga uppgifter om personens beteende i handfängselprotokollet.

Hovrätten fann att det var ställt utom rimligt tvivel att polisen uppsåtligen hade misshandlat personen. Hovrätten konstaterade även att det var utrett att det saknades grund att belägga personen med handfängsel, vilket polisen varit medveten om, och att det var styrkt att uppgifterna som hade angetts i fängselprotokollet var felaktiga. Polisen dömdes därför även för tjänstefel och osant intygande, grovt brott. Påföljden bestämdes till villkorlig dom med samhällstjänst (120 timmar). Om fängelse istället hade valts som påföljd skulle fängelse i fyra månader ha dömts ut.

Hänsyn togs till personalansvarsnämndens yttrande om att polisen skulle komma att skiljas från sin anställning i händelse av en fällande dom i enlighet med åtalet. Polisen ålades även att betala skadestånd på 19 850 kronor.

Polis dömdes till fängelse för grovt rattfylleri och tre fall av grov olovlig körning

En polis åtalades för att vid tre tillfällen ha kört personbil trots att hennes körkort var återkallat. Dessutom åtalades hon för att vid ett av dessa tillfällen ha intagit alkohol i sådan mängd att alkoholkoncentrationen i hennes utandningsluft under eller efter färden uppgick till 0.91 mg/l.

Tingsrätten konstaterade att åtalet var styrkt och dömde kvinnan för grovt rattfylleri och tre fall av olovlig körning, grovt brott. Polisen hade tidigare dömts för grovt rattfylleri till skyddstillsyn med samhällstjänst. Mot bakgrund av hennes återfall i brott och det mycket höga artvärdet gällande grovt rattfylleri samt med beaktande av att den tidigare utdömda skyddstillsynen uppenbarligen inte avhållit henne från att begå nya trafikbrott fann tingsrätten att det nu helt saknades utrymme för någon annan påföljd än fängelse.

Vid en sammanvägning med att polisen förlorat sin anställning hos Polismyndigheten till följd av brottsmisstankarna och att tingsrätten hade funnit skäl att förverka hennes personbil ansåg tingsrätten att påföljden kunde bestämmas till två månaders fängelse.

Polis dömdes för dataintrång och köp av sexuell tjänst i tre fall men frikändes från köp av sexuell tjänst i två fall

En polis åtalades för att vid fem tillfällen ha skaffat sig tillfälliga sexuella förbindelser mot ersättning. Han åtalades även för att ha gjort otillåtna slagningar i Polismyndighetens it-system på en av kvinnorna som han i ärendet åtalades för att ha köpt sex av och hennes närstående.

Tingsrätten konstaterade att åtalen om dataintrång och tre köp av sexuell tjänst var styrkta men att åtalen avseende två köp av sexuell tjänst inte var styrkta. Påföljden bestämdes till villkorlig dom och 60 dagsböter om 280 kronor, totalt 16 800 kronor. Polisen hade sagt upp sig från sin tjänst efter att förundersökningen hade inletts.

Polis dömdes för 18 fall av dataintrång

En polis åtalades för att olovligen ha gjort 18 olagliga slagningar på personer och fordon i Polismyndighetens it-system. Polisen hade en personlig koppling till personerna och fordonen. Tingsrätten konstaterade att åtalet var styrkt och dömde mannen för dataintrång.

Påföljden bestämdes till 30 dagsböter om 460 kronor, totalt 13 800 kronor. Hänsyn togs till personalansvarsnämndens yttrande om att polisen skulle komma att skiljas från sin anställning i händelse av en fällande dom.

Avdelningens verksamhetsområden

4.1 Brottsutredning

Vid SU bedrivs utredningsverksamhet av de fyra utredningsenheterna och av ärendesamordningsenheten. I de utredningar som SU hanterar är det alltid en åklagare som är förundersökningsledare, i de flesta fall vid SÅK. Detta är en skillnad från övrig polisverksamhet där polisanställda kan ha den rollen. Att åklagare är förundersökningsledare innebär en kvalitetssäkring av SU:s utredningar samt säkerställer oberoendet.

4.1.1 Ärendesamordning

De brottanmälningar som inkommer till SU hanteras initialt av ärendesamordningsenheten. Där uppmärksammas exempelvis om flera brottsmisstankar riktas mot en enskild person eller om de rör något övergripande brottsfenomen.

Ärendesamordningsenheten bereder ärendena så att åklagare kan besluta om förundersökning ska inledas eller inte. Information som hämtas in i ärendena kan vara bildfilm- och ljudmaterial samt den avrapportering som finns kring den anmälda händelsen i Polismyndighetens system. På så sätt skapas en tydlig bild av händelseförloppet och ett robust beslutsunderlag till åklagaren. Om förundersökning inleds och ärendet ska utredas vidare fördelas det i nästa steg till någon av utredningsenheterna.

Intresset för SU:s verksamhet är stort och vid ärendesamordningsenheten handläggs förfrågningar från allmänheten och media om att ta del av allmänna handlingar.

Ärendesamordningsenheten är placerad i Stockholm.

4.1.2 Utredning

Efter överlämning till utredningsenhet ger åklagaren löpande direktiv om vilka utredningsåtgärder som ska vidtas i ett ärende. Ärendena hanteras av utredare med stöd av analytiker.

SU:s utredningsverksamhet har beredskap dygnet runt, sju dagar i veckan parallellt med en åklagare vid SÅK. Detta innebär att vid händelser som uppstår utanför kontorstid finns det alltid en utredare vid SU som kan bistå åklagaren med att vidta utredningsåtgärder eller med annat stöd. Utredare i beredskap kan också vid behov påbörja utredningsarbetet på brottsplatsen beroende på var

brottet har skett.

Under året ökade antalet ärenden med frihetsberövade och tvångsmedel, inklusive hemliga tvångsmedel. I några ärenden fick avdelningen kraftsamla och såväl utredare från flera av utredningsenheterna som t.ex. personal från spanings-, bildanalys- och underrättelseenheterna deltog i insatser.

Avdelningens utredningsenheter är placerade i Stockholm, Göteborg, Malmö och Uppsala.

” Analytikerstöd för utredningsverksamheten har varit avgörande i många ärenden då analyser av bland annat stora informationsmängder som telefontömningar kunnat presenteras genom olika visualiseringar

Robert Stragnér, utredare

4.2 Underrättelse

SU:s underrättelseenhet arbetar med att förebygga, förhindra och upptäcka brottslig verksamhet. Enheten hantlar underrättelseärenden tills det finns anledning att anta att ett brott har begåtts. När ett ärende har kommit till ett sådant läge upprättas en anmälan som SU överlämnar till åklagare vid SÅK för beslut om förundersökning ska inledas eller inte. Underrättelseärenden kan endast läggas ned efter beslut av avdelningschefen.

Underrättelseenheten är placerad i Stockholm.

4.3 Spaning och ingripande

Spanings- och ingripandeenheten vid SU ger stöd åt både underrättelse- och utredningsverksamheten. Enheten har förmåga att utföra spaningsinsatser som löper under längre tid såväl som korta insatser med enstaka aktiviteter. Enheten är den resurs som primärt utför gripanden och tillslag i SU:s ärenden och är verksam i hela landet. Spaningsiakttagelser bidrar till viktig och ibland avgörande information som kan leda till att ett ärende snabbare avslutas.

Anders Jakobsson, chef för SÅK, och Jan Carlsson tf. avdelningschef för SU, undertecknar den gemensamma överenskommelsen mellan SU och SÅK.

Samtidigt bidrar spaningsresurserna också till att nya brott kan upptäckas vilket medför att ärendena ibland växer och blir mer komplexa.

En självständig spanings- och ingripanderesurs gör att SU i stor utsträckning kan utföra olika insatser utan biträde från övriga Polismyndigheten. Därmed minskar risken att information från SU:s ärenden sprids utanför avdelningen. I de fall det krävs finns dock möjlighet att begära ytterligare resurser från Polismyndigheten.

Spanings- och ingripandeenheten är placerad i Stockholm.

4.4 Bildanalys

SU:s bildanalysenhet hanterar bild- och filmmaterial som hämtas in i avdelningens utredningar. Att avdelningen har egen specialistkompetens på området bidrar till att oberoendet från övriga Polismyndigheten stärks och till att öka kvaliteten i de utredningar som avdelningen bedriver.

Behovet att hantera bild- och filmmaterial i brottsutredningar ökar i takt med att antalet övervakningskameror blir fler och att användningen av polisens kroppskameror ökar. Bildanalysenheten har ett nära samarbete med övriga enheter på avdelningen men majoriteten av analysuppgifterna kommer från ärendesamordningsenheten. Under 2024 har enheten hanterat material i ett 70-tal förundersökningar varje månad.

Att tidigt i utredningsprocessen säkra film, foto eller ljudmaterial har stor betydelse för åklagarens beslut om att inleda förundersökning eller inte. I senare utredningsskeden utgör film- och bildmaterial viktigt bevisunderlag i alltför många ärenden. SU:s bildanalysenhet har sedan den inrättades 2022 bidragit till ökad rättssäkerhet för de inblandade i SU:s ärenden – både misstänkta och brottsoffer.

Bildanalysenheten är placerad i Stockholm.

4.5 Avdelningskansli

Avdelningskansliet har till uppgift att planera, följa upp och analysera avdelningens verksamhet. Kansliet ansvarar även för att sammanställa underlag och redovisningar till insyns- och regionpolisråd, rikspolischefen och regeringen. Vidare samordnar och stödjer kansliet ledningen och övriga enheter på flera områden, bland annat utredning- och lagföring, ekonomi, HR-frågor, kommunikation, juridik, internationell samverkan och avdelningsgemensam administration. Kansliet ansvarar också för avdelningens beredskapsplanering.

Avdelningskansliet är placerat i Stockholm.

4.6 Överlämning av information till övriga Polismyndigheten

Ärendesamordningsenheten och utredningsenheterna överlämnar information om SU:s brottsärenden till Polismyndigheten genom de regionala grupperna för skiljande- och disciplinärenden (GSD) och även till Säkerhetspolisen i de fall anmälan är riktad mot anställda vid den myndigheten. När det gäller polisstudenter informeras HR-avdelningen. Detta för eventuell vidare arbetsrättslig utredning eller andra åtgärder.

Underrättelseinformation som berör polisanställda och som inte resulterar i en brottsanmälan överlämnas ofta till säkerhetsavdelningen. Sådan information kan exempelvis handla om olämpliga beteenden eller sårbarheter hos den enskilde som kan utgöra en säkerhetsrisk för Polismyndigheten.

Som ett led i SU:s brottsförebyggande arbete dokumenterar avdelningen iakttagelser och erfarenheter från den egna brottsbekämpande verksamheten och delar dessa till Polismyndighetens olika verksamhetsgrenar. Syftet med detta är att uppmärksamma och återkoppla till Polismyndigheten i de fall SU har identifierat rutiner, beteenden eller metoder som behöver förändras. ■

5.1 Inriktning

SU tar varje år fram en strategisk rapport som beskriver och analyserar faktorer som påverkar avdelningens uppdrag på kort och lång sikt. Rapporten ligger till grund för beslut om ett antal strategiska inriktningar som är avdelningens övergripande verksamhetsmål. Inriktningarna ska stärka den operativa förmågan och bidra till framgång i verksamheten. Ledorden ”oberoende och kvalitet” ska genomsyra den strategiska planeringen och därmed arbetet med samtliga inriktningar.

Mellan enheterna på SU är beslutsvägarna korta och kommunikationen effektiv. Det är gynnsamt för planeringen och uppföljningen av verksamheten och varje verksamhetsgrens perspektiv vägs in när strategiska inriktningar beslutas. Under hösten 2024 genomfördes planeringsdialoger vid varje enhet för att diskutera bland annat tvärfunktionell samverkan, belysa risker och lyfta nya utvecklingsidéer. På detta sätt tydliggörs den röda tråden från regeringens styrning, via omvärldsfaktorer, till den verksamhet som bedrivs för att bidra till SU:s målsättningar och vidare till avdelningens återrapportering i årsrapporten.

Uppföljningen av verksamheten diskuteras vid ledningsgruppsmöten och kommuniceras inom avdelningen. En viktig del av uppföljningen är också de återkommande redovisningarna av avdelningens ärenden till regionpolisråden och Polismyndighetens insynsråd.

DE STRATEGISKA INRIKTNINGARNA:

- Öka förmågan att upptäcka och utreda brott
- Behålla och stärka kompetensen
- Kommunikation
- Stärka det internationella samarbetet
- Digitalisering
- Helheten före delarna

SU har under året genomfört aktiviteter inom samtliga områden, vilket har bidragit till att vidareutveckla verksamheten. Fokus har främst varit att stärka samverkan mellan avdelningens olika verksamhetsgrenar och att ytterligare stärka den brottsutredande förmågan.

5.2 Behålla och stärka kompetensen

Kompetensförsörjning är en viktig del av de långsiktiga satsningar som SU gör för att bibehålla, stärka och utveckla medarbetarna. Detta främjar även en god arbetsmiljö och gör att SU kan bibehålla en stabil verksamhet med den bredd av brottsområden som avdelningen hanterar.

Flera medarbetare vid avdelningen har vid olika tillfällen under året varit engagerade i kompetensutvecklande aktiviteter. Under 2024 har bland annat förmågan förstärkts kring brott i nära relation och ekonomisk brottslighet.

SU genomförde tillsammans med SÅK en gemensam höstkongress för att förstärka samverkan och utbyta erfarenheter, samt för att utveckla nya metoder för att upptäcka och utreda allvarlig brottslighet. Under årets kongress var det ett särskilt fokus på organiserad brottslighet samt förhörsteknik.

Under året har SU bjudit in ett antal externa föreläsare, bland annat från de myndigheter vars personal avdelningen utreder, vilket har ökat medarbetarnas kunskaper om dessa myndigheter.

5.3 Ökad förmåga att upptäcka och utreda brott

För att möta nya utmaningar sker ett kontinuerligt utvecklingsarbete i den brottsbekämpande verksamheten vid avdelningen. Kvaliteten och effektiviteten ska upprätthållas samtidigt som avdelningens oberoende från övriga Polismyndigheten innebär att avdelningen så långt som möjligt behöver vara självförsörjande på kritiska kompetenser, både med bredd och spets.

5.3.1 Utveckling av metoder och förmågor

Arbetet med att införa en egen anmälningsmottagning har fortsatt under 2024. De tekniska förutsättningarna har tagits fram och personal har rekryterats. Verksamheten planeras att driftsättas tidigt 2025. Detta stärker oberoendet och ger brottsoffer en möjlighet att kontakta SU direkt.

Efter införandet av grovt brott mot tystnadsplikt öppnades möjligheten att använda hemliga tvångsmedel inom förundersökning gällande dessa brott. Därigenom finns

nya möjligheter för SU att säkra bevis vid misstänkt infiltration inom polisen och övriga myndigheter under avdelningens ansvarsområde.

Under 2024 har också lagstiftningen kring självständigt förverkande rönt särskild uppmärksamhet och en första utredning gällande detta inleddes vid SU i slutet av 2024.

5.3.2 Brottsområden med fördjupad kompetens

Varje utredande enhet har sedan 2023 ansvar för ett eller flera brottsområden med så kallad fördjupad kompetens. Syftet är att stärka avdelningens förmåga att utreda brott som är komplicerade, omfattande eller sällan förekommande. Detta som en del i arbetet att säkerställa hög kvalitet i utredningsarbetet vid avdelningen och att oberoendet mot Polismyndigheten bibehålls.

Under 2024 har flera avdelningsgemensamma informationsinsatser genomförts inom dessa fördjupningsområden. Då brott i nära relation är ett fördjupningsområde fokuserade en av dessa insatser på Polismyndighetens arbete med att förstärka förmågan att förebygga mäns våld mot kvinnor, där en representant från polisområde Malmö ”Trygg relation – fri från våld” berättade om deras samverkansprojekt.

Representanter från SU deltar även i de månadsvisa digitala mötena inom metodutveckling med det nationella region-nätverket Brott i nära relation och sexualbrott för att säkerställa att avdelningen tar del av utvecklingen inom detta område.

5.3.3 Insiderverksamhet och infiltration

Infiltration och insiderverksamhet riskerar att urholka rättssäkerheten och försvåra polisens brottsbekämpande arbete. För Polismyndigheten kommer problemen främst till uttryck genom att känslig information hanteras på ett otillåtet sätt och sprids utanför myndigheten.

SU arbetar därför med särskilt fokus på att bekämpa denna typ av brottslighet. Samverkan sker med bland annat Polismyndighetens säkerhetsavdelning som löpande hanterar säkerhetshot och de regionala grupperna för skiljande- och disciplinärenden som utreder individers lämplighet att fortsätta arbeta i myndigheten.

SU har under 2024 fokuserat på att förbättra arbetsmeto-

der och förmågor i att både förebygga, upptäcka och utreda brottslig verksamhet som innefattar insiderverksamhet eller infiltration. Arbetet kommer att vara fortsatt pågående under 2025. I det ingår granskning och analys av tidigare utredningar rörande brott mot tystnadsplikt samt insamling av forskningsresultat inom området och intervjuer internt och med andra relevanta myndigheter.

Insider

En insider är en befattningshavare som missbrukar sina tjänstebefogenheter i syfte att främja andra intressen än arbetsgivarens. I begreppet innefattas även infiltratör, vilket är en person som sökt sin befattning med aktivt uppsåt att bli en insider.

5.4 Kommunikation

Kommunikation är en av avdelningens strategiska inriktningar och därför en prioriterad del av verksamheten.

Under 2024 höll medarbetarna vid SU cirka 60 föreläsningar för interna och externa målgrupper. Riktade informationsinsatser har skett gentemot bland annat polisanställda, polisstudenter och Polismyndighetens insynsråd och regionspolisråd.

Under året har avdelningen även tagit fram en film om SU:s verksamhet, uppdrag och roll i samhället. Den kommer att användas i informationssammanhang och även publiceras på polisens intranät, externa hemsida och i sociala medier.

SU publicerar löpande referat på samtliga domar som rör de befattningshavare som SU utreder på polisens hemsida. Ett urval av dessa referat publiceras även i tidningen Svensk Polis. Även annan relevant information, som till exempel hur ärendegången vid avdelningen ser ut, samt statistik publiceras. Syftet är att öka transparensen kring avdelningens verksamhet.

Att hantera förfrågningar från media är också en viktig del av kommunikationsarbetet.

SU deltog i en workshop om interna brottsutredningar i Madrid.

Under workshopen höll SU ett föredrag om ett ärende som inleddes på underrättelseenheten och som avslutades med en dom ett år senare.

5.5 Stärka det internationella samarbetet

SU har under 2024 fortsatt att stärka sitt internationella samarbete genom väl etablerade nätverk och partnerskap. Tack vare ett långsiktigt fokus och en tydlig prioritering av internationell samverkan är SU en viktig aktör i det europeiska samarbetet mot korruption inom rättsväsendet, med särskilt fokus på att motverka poliskorruption.

Samarbetet sker främst inom Europa och med grannländerna i Norden, där kunskapsutbyte och erfarenhetsdelning på både strategisk och operativ nivå är centrala delar. Målsättningen är att detta samarbete ska stärka den dagliga verksamheten genom att ge medarbetarna bättre verktyg och förutsättningar att utföra sitt arbete.

5.5.1 Internal Criminal Investigations Network (ICIN)

ICIN är ett internationellt nätverk för experter inom organisationer som arbetar med att förebygga, upptäcka och utreda brottsmisstankar mot polisanställda. Nätverket, som består av 32 organisationer från 27 länder, anordnar bland annat webinarier och workshops.

SU har under de senaste två åren varit ordförande för ICIN och ansvarat för nätverkets sekretariat men under 2024 lämnade SU över ordförandeskapet och sekretariatet till den spanska nationella polisen, Policía Nacional. SU har ändå fortsatt att vara en aktiv deltagare i ICIN:s arbete. Nätverkets arbete har fortsatt att fokusera på erfarenhetsutbyte och utveckling av metoder för att effektivt upptäcka och utreda poliskorruption.

5.5.2 EPAC/EACN

SU deltog i det årliga mötet för European Partners Against Corruption/European contact-point network against corruption (EPAC/EACN). Nätverket är en viktig plattform för att utbyta erfarenheter och metoder i kampen mot korruption. Genom detta engagemang bidrar SU till utvecklingen av internationella standarder och till att stärka det europeiska samarbetet inom anti-korruption.

5.5.3 Det nordiska nätverket

Det nordiska nätverket bygger på en lång tradition av samarbete mellan internutredningsverksamheter i Norden. Syftet med nätverket är att stärka samarbetet, dela erfarenheter och identifiera gemensamma utmaningar och trender. SU för en kontinuerlig och öppen dialog med sina nordiska motsvarigheter och inom nätverket delas erfarenheter

genom fallbaserat lärande.

Under 2024 stod SU värd för det årliga nordiska chefsmötet, som ägde rum i juni. Detta möte var ett viktigt tillfälle att diskutera aktuella frågor och fördjupa samarbetet inom nätverket. Arbetet har fortsatt att fokusera på att hantera gränsöverskridande problemställningar och att stärka det brottsförebyggande arbetet.

Även om strafflagstiftningens bestämmelser är likartade i de nordiska länderna är SU:s nordiska motsvarigheter organiserade på olika sätt. I Finland och Island är enheterna som utreder brott begångna av polisanställda organiserade under Åklagarmyndigheten och i Danmark och Norge utgör de egna myndigheter.

Här följer några ord från chefen för Specienheten för politiska i Norge, Terje Nybøe.

5.5.4 Spesialenheten for politisaker i Norge

Jag har varit chef för Spesialenheten i snart fem år och under dessa år har jag haft stor glädje och nytta av att träffa kollegor från våra nordiska systerorganisationer.

Spesialenheten i Norge är organiserad på ett annat sätt än i Sverige. Spesialenheten är en egen myndighet och inte en del av polisen. Möjligheten att som i Sverige ha direktåtkomst till polisiära system saknas och vi måste i varje enskilt fall begära in relevant information från polisen. Det kan bidra till att försvaga vår självständighet. Redan vid inrättandet av Spesialenheten 2005 var oberoendet från polisen ett aktuellt tema, och det var därför myndigheten inrättades som ett separat organ direkt under justitiedepartementet. För att ge större legitimitet åt besluten anlätades utöver denna organisation ett antal jurister som avgör vissa ärenden åt presidiet eller ger professionella råd. Vi tror att detta är ett bra bidrag till oberoende, förtroende och legitimitet.

Till skillnad från SU i Sverige har Spesialenheten behörighet att väcka åtal. Vi skickar därför inte ärenden till åklagare, som i Sverige. Vi handlägger endast ärenden om brott som har begåtts i tjänsten av personal inom polisen och åklagarmyndigheten. SU har en större person- och institutionskrets att utreda. Jag tycker att det sista är intressant. I Norge finns vissa instanser som kanske inte borde utredas av den vanliga polisen och som Spesialenheten möjligen

borde ha ansvaret för. Det är intressant att se hur vi som nära grannar har organiserat oss på olika sätt för att lösa vårt viktiga samhällsuppdrag.

När vi var i Stockholm förra sommaren fick vi bland annat höra om insiderproblematik, och hur man arbetar för att förebygga och avslöja detta samhällsskadliga fenomen. Det måste vi vara medvetna om även i Norge, därför är det så viktigt att lyssna på andras erfarenheter.

2023 tecknade de nordiska enheterna ett samarbetsavtal, bland annat om studiebesök och utbytestjänstgöring vid det enskilda landets enheter. Det är viktigt att vi lär av varandra. Jag ser fram emot att utveckla vårt samarbete och att skicka personal på studiebesök till SU.

Terje Nybø

5.6 Digitalisering

Utvecklingsinsatser sker löpande för att digitalisera delar av ärendeflödet och därmed göra utredningsarbetet samt analys- och uppföljningsarbetet mer effektivt.

Avdelningens oberoende ställning gör att ärenden hanteras i ett särskilt utredningssystem, avskilt från övrig polisverksamhet och det krävs också anpassade lösningar för en välfungerande uppföljning av de ärenden avdelningen utreder.

SU har under året infört digital transkribering av förhör, vilket tidigare testats i pilotdrift. Transkriberingen innebär att inspelade förhör automatiskt omvandlas från ljudfil till utskrivet dokument och endast mindre redigeringar och godkännande krävs av förhørsledare. Förändringen har inneburit besparing av administrativa resurser som har omfördelats till kärnverksamhet.

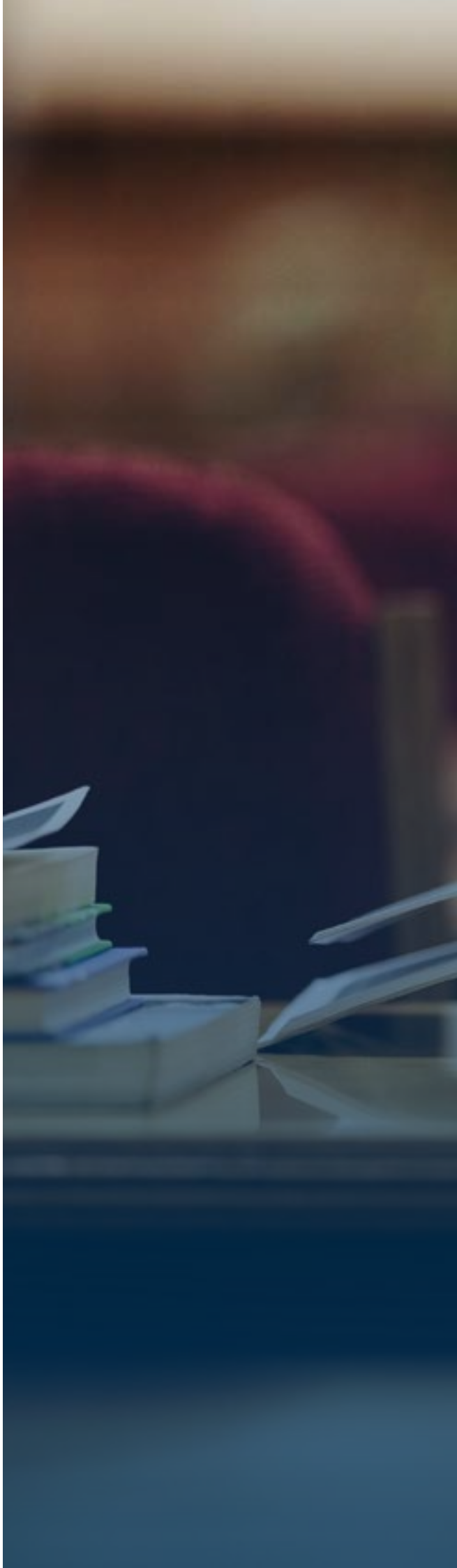
Genom samverkan med Polismyndighetens it-avdelning har SU under 2024 implementerat systemstöd för att digitalt kunna identifiera fler befattningshavare som misstänkts för brott inom ramen för SU:s utredningsansvar.

Hantering av digitalt bevismaterial ökar i SU:s ärenden, främst till följd av att användning av kameror ökar i polisverksamheten, både kroppsburna och i polisens fordon. Det ställer krav på hög takt i metodutvecklingen vid SU så att inkommet film- bild- och ljudmaterial omhändertas skyndsamt och rättssäkert.

5.7 Helheten före delarna

Vid SU är det prioriterat att utredningskedjan är så effektiv och enhetlig som möjligt i varje steg av processen. Det är särskilt angeläget med anledning av det skyndsamhetskrav som ställs på SU:s utredningar. En stor del av de utvecklingsaktiviteter som beslutades för 2024 satte därför fokus på samarbetet mellan SU:s enheter internt och på den nära samverkan som avdelningen har med SÅK i varje ärende.

Under året har flera större utredningar bedrivits vid SU:s utredningsenheter där effektiv samverkan mellan avdelningens olika verksamhetsgrenar varit en nyckelfaktor för ett framgångsrikt resultat. ■

Underrättelseenheten

Ärenden som inleds vid underrättelseenheten bygger exempelvis på inkomna tips eller på att automatiska kontroller i Polisens it-system indikerat avvikande aktivitet från anställda. Inhämtning, bearbetning och analys genomförs av underrättelseenheten och i ett antal ärenden leder detta vidare till att brottsanmälan upprättas.

Spanings- och ingripandeenheten

Spanings- och ingripandeenheten vid SU är verksam över hela landet. Spaningsinsatser genomförs både i underrättelseärenden som ett led i informationsinhämtningen och i brottsutredningar där enheten ansvarar för operativa insatser och ingripanden.

Bildanalysenheten

Bildanalysenheten stöttar den utredande verksamheten med analyser av filmer och bildmaterial. Ofta är det avgörande för åklagarens bedömning om förundersökning ska inledas eller inte. I pågående förundersökningar utgör filmer och bilder ofta avgörande bevisning.

Anmälningar

Majoriteten av anmälningarna som SU utreder kommer från allmänheten. Om ärendet först mottas av Polismyndigheten och rör någon befattningshavare som SU ska utreda så överlämnas ärendet skyndsamt till SU. När ett ärende har överlämnats till SU är det inte längre åtkomligt för övriga Polismyndigheten.

Ärendesamordningsenheten

SU:s ärenden bearbetas först av ärendesamordningsenheten där initiala utredningsåtgärder vidtas. Beslutsunderlag tas fram till åklagare som inom en vecka ska fatta beslut om förundersökning ska inledas eller inte. Under 2024 innebar det att förundersökning inleddes i 15 procent av ärendena och att de lämnades vidare till SU:s utredningsenheter.

Ärenden där åklagare inte inleder förundersökning stängs och arkiveras.

Utredningsenheterna

Utredningsenheterna i Stockholm, Uppsala, Malmö och Göteborg bedriver brottsutredningar i tät samverkan med SÅK. I ett flertal utredningar under året har utbyten och samverkan också skett mellan utredningsenheterna, både med resurser och kompetens.

Särskilda åklagarkammaren

SÅK beslutar om åtal ska väckas eller om förundersökning ska läggas ned.

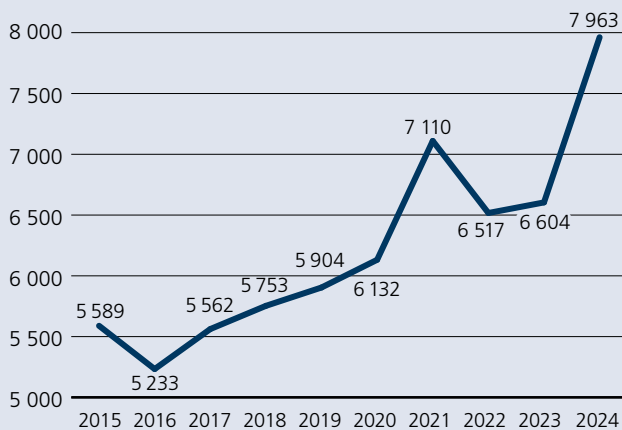
DOMAR

6.1 Inkomna ärenden

Under 2024 inkom 7 963 ärenden till SU – en ökning med 20,6 procent jämfört med året innan. Den långsiktiga trenden sedan 2015 visar en ökning av ärendeinflödet från år till år med i genomsnitt 4,4 procent så ökningen 2024 var större än väntat.

FIGUR 1

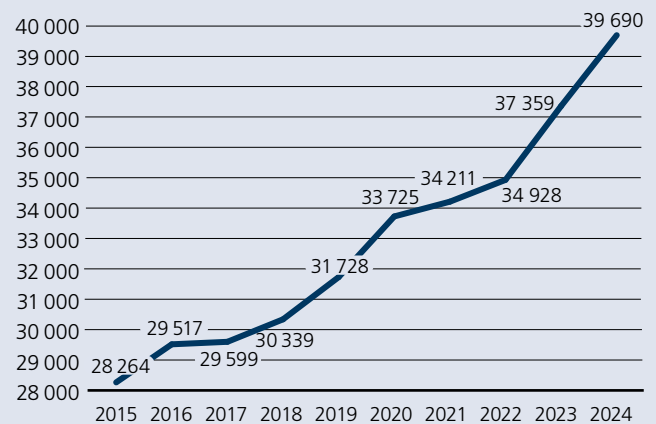
Antal inkomna ärenden till SU 2015–2024.

En påverkande faktor för den långsiktiga ökningen av ärenden till SU är att antalet anställda i Polismyndigheten har ökat under samma period. Polisanställda utgör huvuddelen, eller 67 procent av befattningshavarna inom SU:s ansvarsområde. Vid utgången av 2024 hade Polismyndigheten 39 690 anställda vilket innebär en ökning med nästan 8 000 under den senaste femårsperioden.

FIGUR 2

Antal anställda i Polismyndigheten.

Förutom att SU:s målgrupp ökar så är det svårt att fastslå vilka faktorer som påverkar ärendeinflödet enskilda år. Ett fåtal frekventa anmälare står för en oproportionerligt stor del av SU:s ärendeinflöde vilket kan påverka statistiken och bidra till oväntad variation. De tio mest frekventa anmälarna stod 2024 för drygt fyra procent av anmälningarna.

Anmälningar som inkommer till SU riktar i 72 procent av fallen mot poliser. Fördelningen mellan olika grupper kan variera en aning från år till år. Det ökade ärendeinflödet 2024 dominerades av tjänstefelsanmälningar mot polisanställda. En analys av ökningen har genomförts och ingen entydig förklaring till ökningen har kunnat identifieras, men resultaten tyder på att den allmänna anmälningsbenägenheten har ökat.

TABELL 1

Fördelningen av anmälningar till SU per befattningshavare 2022–2024.

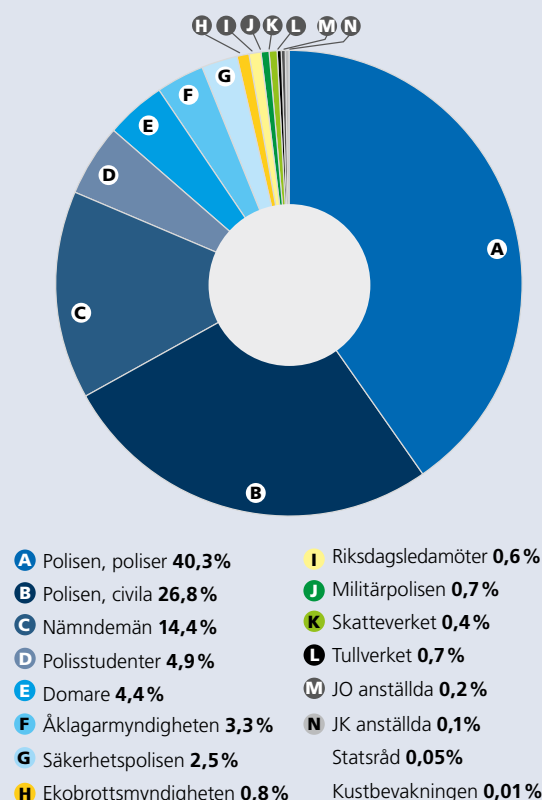
Befattning	2022	2023	2024
Polismyndigheten			
– Polis	70,8 %	69,1 %	72,2 %
– Civilanställd	5,4 %	8,2 %	7,3 %
– Oklar anställning	9,9 %	9,9 %	10,2 %
– Polisstudent	0,8 %	1,1 %	0,5 %
Domstol	2,7 %	3,2 %	3,4 %
Åklagarmyndigheten	3,2 %	2,8 %	2,4 %
Riksdagsledamot, statsråd	1,2 %	0,8 %	0,6 %
Säkerhetspolisen	0,2 %	0,3 %	0,2 %
Övriga	1,1 %	1,7 %	1,8 %
Oklart i anmälan	4,7 %	2,9 %	1,4 %

Kategorin ”Polisen oklar anställning” utgör ärenden där det i anmälan är svårt att utläsa vilken befattning anklagelserna riktas mot. Anmälaren kan exempelvis uttrycka en vilja att upprätta en anmälan mot polisen som myndighet.

Sammanlagt finns det cirka 59 000 befattningshavare som omfattas av SU:s uppdrag. Fördelningen av dessa framgår i figuren intill.

FIGUR 3

Befattningshavare som omfattas av SU:s uppdrag.

Poliser är klart överrepresenterade bland de ärenden som inkommer till SU. Det beror huvudsakligen på att poliser i högre grad än andra befattningshavare exponeras för situationer där de riskerar att anmälas i sin tjänsteutövning, inte minst för att de får använda våld för att genomföra en tjänsteåtgärd.

6.2 Brottskategorier

TABELL 2

Fördelningen över brottskategorier av anmälda brott till SU.

Brottskategori	2022	2023	2024
Tjänstefel	57,1 %	55,5 %	63,0 %
Våldsbrott	11,3 %	9,3 %	8,0 %
Dataintrång	4,2 %	10,6 %	3,3 %
Trafikbrott, rattfylleri	3,9 %	2,7 %	3,1 %
Ofredande	2,6 %	3,3 %	2,9 %
Stöld, ringa stöld	3,1 %	3,0 %	2,4 %
Brott i nära relation	1,3 %	1,1 %	1,9 %
Bedrägeri och ekobrott	4,2 %	2,2 %	1,6 %
Brott mot tystnadsplikt	1,4 %	1,3 %	1,5 %
Sexualbrott	1,7 %	2,1 %	1,5 %
Ärekränkning	1,4 %	0,9 %	0,8 %
Skadegörelse	1,1 %	0,9 %	0,7 %
Narkotikabrott	0,8 %	0,7 %	0,7 %
Olaga hot	1,1 %	0,7 %	0,6 %
Övriga brott	4,9 %	5,6 %	7,9 %

Tjänstefel är den vanligaste ärendekategorin och utgör 63 procent av anmälda brott till SU. Det utgör typiskt sett fall där anmälaren är missnöjd med polisens hantering av gripna personer eller anser att felaktiga beslut fattats i ett ärende. Näst vanligast ärendekategori är våldsbrott följt av dataintrång, trafikbrott och ofredande.

Fördelningen av de olika brottskategorierna är jämn över tid med små förändringar mellan åren, även om enskilda kategorier kan öka eller minska. Exempel på det är dataintrång där det är vanligt att ärenden kan innehålla flera olika brott som skett vid olika tillfällen medan exempelvis en våldsbrottsanmälan i regel rör en enskild händelse. Ärendeökningen som skedde 2024 rörde primärt tjänstefel.

Totalt sett inleddes förundersökning i 15 procent av de inkomna ärendena under 2024. Det är en minskning jämfört med tidigare då nivån varit 20 procent. Skillnaden innebär att åklagare avslutar fler ärenden i tidigare skede.

Hur vanligt det är att förundersökning inleds i ett ärende skiljer sig mellan brottskategorierna. I anmälningar gällande narkotikabrott och brott i nära relation inleddes förundersökning i mer än 70 procent av fallen medan beslut om att inleda förundersökning fattades i bara 7 procent av tjänstefelsärendena.

TABELL 3

Resultatmätt 2015–2024.

År	Avslutade ärenden	Bearbetade ärenden*	Redovisade ärenden till åklagare	Utredningsandel**	Redovisningsandel***	Medelgenomströmningstid bearbetade ärenden (dagar)
2015	5 633	1 996	132	6,6 %	2,3 %	86
2016	5 222	1 383	94	6,8 %	1,8 %	78
2017	5 400	1 223	147	12,0 %	2,7 %	92
2018	5 486	1 540	121	7,9 %	2,2 %	81
2019	6 308	1 789	871	48,7 %	13,8 %	94
2020	6 135	1 225	162	13,2 %	2,6 %	74
2021	7 075	1 242	159	12,8 %	2,2 %	63
2022	6 523	1 452	227	15,6 %	3,5 %	82
2023	6 434	1 254	183	14,6 %	2,8 %	71
2024	7 879	1 228	236	19,2 %	3,0 %	85

* Slutredovisade ärenden med inledd förundersökning

** Antalet ärenden som redovisats till åklagare dividerat med antalet bearbetade ärenden

*** Antalet ärenden som redovisats till åklagare dividerat med antalet avslutade ärenden

6.3 Ärendeflöde och resultatmätt

Totalt avslutades 7 879 ärenden av SU under 2024 och det är en ökning som följer det ökade ärendeflödet. Antalet avslutade förundersökningar (bearbetade ärenden) håller däremot en jämn nivå över tid och var 1 228 stycken. Det innebär att bearbetade ärenden utgjorde en mindre andel av den totala ärendemängden 2024 än tidigare.

Under året redovisades 236 ärenden till åklagare, vilket i SU:s fall i regel är ärenden som leder till åtal. Den kategorin ökade jämfört med 2023 då 183 ärenden redovisades. Utifrån ungefär samma mängd förundersökningar redovisades alltså fler ärenden till åklagare 2024. I nyckeltal syns det i stigande utredningsandel. Det andra nyckeltalet – redovisningsandelen ligger däremot kring tre procent som tidigare. Det beror på att redovisade ärenden ökar i ungefär samma takt som den totala ärendemängden.

Genomströmningstiden ökade 2024 och var i genomsnitt 85 dagar per avslutad förundersökning. Det har blivit vanligare att nya uppgifter framkommer i sent skede i förundersökningarna vilket kräver nya utredningsåtgärder och förlänger utredningstiden. Därtill har ett antal nedlagda utredningar återupptagits när ny information tillkommit. Det adderar genomströmningstid till ärenden som har lång handläggningstid.

Av samtliga ärenden vid SU avslutas 80 procent inom en vecka. 4,7 procent av ärendena tog längre än tre månader att avsluta. De relativt korta handläggningstiderna beror på att många ärenden hanteras av ärendesamordningsenheten utan att fördelas till utredningsenheterna. Relevanta utredningsåtgärder vidtas i ett tidigt skede och få överlämningar sker i ärendet inom avdelningen. Det bidrar till högre kvalitet och effektivitet i utredningsarbetet.

6.4 Underrättelser

Inkomna underrättelser är en av flera vägar till en upprättad anmälan. Under 2024 registrerades 298 underrättelseärenden, varav 263 var inkommande underrättelser och 35 var ärenden som initierats genom underrättelseenhetens brottsförebyggande arbete.

Antalet ärenden baserade på inkommande underrättelser ökade jämfört med 2023, medan antalet ärenden initierade genom det brottsförebyggande arbetet låg på motsvarande nivå som föregående år. Brott mot tystnadsplikt är den enskilt vanligaste kategorin avseende inkommande underrättelser, följt av dataintrång. Vad gäller ärenden initierade av underrättelseenheten är dataintrång mest frekvent förekommande.

Av det totala antalet underrättelseärenden under 2024 upprättades 11 brottsanmälningar som överlämnades till åklagare för beslut om huruvida förundersökning skulle inledas. Av dessa 11 ärenden var 4 baserade på inkommande underrättelser och 7 baserade på underrättelseenhetens brottsförebyggande arbete.

6.5 Budget och ekonomi

SU:s budgeterade medel ingår i Polismyndighetens tilldelning men har en egen anslagspost i regleringsbrevet. För 2024 var anslagsposten 83 668 tkr och SU hade ett överföringsbelopp från 2023 på cirka 2 471 tkr. Årets anslagsförbrukning uppgick till 78 762 tkr vilket resulterade i ett överskott av anslaget på cirka 7 377 tkr. ■

Åklagarledda förundersökningar vid SU

Det är alltid en åklagare som är förundersökningsledare i SU:s utredningar. Det får konsekvenser för SU:s resultatredovisning. Åklagaren beslutar om ett förundersökningsprotokoll ska upprättas och i de ärenden där åklagaren anser att det saknas skäl att ta ärendet vidare till åtal läggs ärendet ned utan att ett förundersökningsprotokoll har färdigställts. De senare ärendena räknas då inte in i SU:s redovisade ärenden. Nästan alla ärenden inom SU som leder till en redovisning med ett förundersökningsprotokoll leder också till att åtal väcks. I ärenden hos övriga Polismyndigheten är det ofta en polisanställd som är förundersökningsledare. I sådana fall redovisas ärendet som ett förundersökningsprotokoll till åklagare för beslut om åtal ska väckas. I flera fall väljer åklagaren då att lägga ned ärendet eller att endast åtala för en del av de brott som ingår i förundersökningsprotokollet. Konsekvensen för resultatredovisningen blir att den så kallade redovisningsandelen blir högre för övriga Polismyndigheten än för SU.

English summary

The Special Investigations Department (avdelningen för särskilda utredningar, SU) is an independent department within the Police Authority. SU is responsible for criminal investigations and intelligence gathering concerning Police employees, students at the Police Academies, prosecutors, judges, members of Parliament and government ministers. SU also investigates employees within other law enforcement authorities.

The independence of SU in relation to the rest of the Police Authority is protected and maintained through certain arrangements. The Head of Department is appointed by the Swedish government and the government also decides the department's financial framework.

Only special prosecutors have the authority to make decisions in SU's preliminary investigations and the Department uses its own IT systems, separated from the rest of the Police Authority with user access restricted to employees within SU. The purpose of this is to ensure that SU's investigations are conducted with integrity and in compliance with the rule of law.

At the end of 2024 the Department consisted of nine units. The main fields of expertise are investigations, intelligence analysis and surveillance. Investigation units are located in Stockholm, Gothenburg, Malmö and Uppsala while support units are based in Stockholm.

The IT systems that are used in the investigation process are improving and a recent development has been that recorded interrogations can now automatically be converted from audio files to transcribed documents. Only minor edits are then required by the investigators. The effect of this will be a reduced need for administrative resources.

Another area of improvement in 2024 is that the public during 2025 will be able to contact SU directly via telephone or Internet to report crimes or to provide information. This will strengthen the Department's independence and make it easier for crime victims, who will no longer have to contact the regular police with complains concerning employees.

SU has developed an extensive cooperative network, nationally and internationally. The purpose of the interna-

tional cooperation is to exchange knowledge and discuss common problem areas and possible solutions. The Internal Criminal Investigations Network (ICIN) is a European cooperation consisting of 32 member organisations from 27 countries. Exchange also takes place among the Nordic countries, strategically and operationally.

There were approximately 8 000 complaints of crime reported to SU during 2024, an increase by 20 per cent compared to the previous year. This development correlates with the growing number of employees in the Police Authority, but the increase was greater than expected. The majority of the complaints reported concerns official misconduct by police officers, followed by cases of violence.

Approximately 85 per cent of incoming reports in 2024 were terminated by prosecutor after initial measures by investigating officers while 15 per cent of the reports were investigated further, which is a decrease from previous year. A minor part of the total number of cases (3 per cent) eventually led to trial. ■

Polisen

Utgivare

Polismyndigheten

Produktion

Kommunikationsavdelningen,
Nationell Kommunikation,
Avdelningen för särskilda
utredningar

Beställning

Avdelningen för särskilda utredningar,
sarskilda.utredningar-kansli@polisen.se

Diariennr.

A152.688/2025

Upplaga

300 ex

Tryck

Polismyndighetens tryckeri
Stockholm, mars 2025

Form och original

Spoon Agency

Foto

Polismyndigheten sid 6, 15, 23, 24-25, 29-31
Unsplash sid 5, 12, 17, 19, 21, 33
Midjourney AI: sid 1-2, 7, 38, 40

